MiHBiR
Türk Medeni Usul ve İcra İflas
Hukukçuları Birliği

Prof. Dr. Selçuk Öztek'e Armağan

Mélanges En L'honneur Du Professeur Selçuk Öztek

Cilt I

FİLİZ KİTABEVİ
İSTANBUL
2022

[H]KONKORDATO MÜHLETİ İÇİNDE MAHKEMENİN İZNİYLE REHİNLİ MALLARIN SATILMASI: 7327 SAYILI KANUNLA İİK M. 295'TE YAPILAN DEĞİŞİKLİK HAKKINDA DEĞERLENDİRME

Tolga AKKAYA[*]

ÖZET

İcra ve İflas Kanununun "kesin mühletin rehinli alacaklılar bakımından sonuçlarını" düzenleyen 295'inci maddesine 7327 sayılı İcra ve İflâs Kanunu İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla ikinci fıkra eklenmiştir. Yeni düzenleme ile konkordato mühleti içinde rehinli malın satılmasına ve rehinli alacaklıya ödeme yapılmasına ilişkin koşullar düzenlenmiştir. Bu çalışmada, İİK m. 295/2 hükmünün konusu ve yürürlüğü, düzenlemenin uygulama alanı ve kapsamı, rehinli malların mühlet içinde satılabilmesi için gerçekleşmesi gerekli maddi ve usuli şartlar, satışın hangi yöntemle yapılabileceğine ilişkin hususlar incelenmiş ve hükme ilişkin genel değerlendirme yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: *Konkordato, Konkordato mühleti, Rehinli mal, Rehinli malın satışı, Rehinli alacaklılar, Satış*

[H] Hakem denetiminden geçmiştir.

[*] Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Medenî Usûl ve İcra İflâs Hukuku ABD, takkaya@anadolu.edu.tr, ORCID: 0000-0001-6821-2841.

GİRİŞ

Borçluya konkordato mühleti verilmesinin sonuçlarından biri, mühlet içinde alacaklılar tarafından icra veya iflâs yoluyla takip yapılamamasıdır. Mühlet sırasında rehinle temin edilmiş alacaklar söz konusu olduğunda ise rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiplere devam edilebilir ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamaz ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemez. Ancak mühlet içinde rehinli malın satışının mutlak biçimde yasaklanması, bazı durumlarda mühletin uzun olması nedeniyle borçlu ve rehinli alacaklının zararına neden olabilecektir. İşte bu nedenle kanun koyucu bazı şartların gerçekleşmesi halinde, mühlet içinde rehinli malın satışına ve rehinli alacaklıya ödeme yapılmasına izin vermiştir.

İcra ve İflâs Kanununa göre, rehinli malın konkordato projesine göre işletmenin faaliyetlerini sürdürmesi için kullanılması öngörülmüyorsa veya kıymeti düşecek ya da muhafazası masraflı ise konkordato mühleti veren mahkeme tarafından satışına izin verilmesi ve rehinli alacaklıya ödeme yapılması mümkündür.

İsviçre hukukunda rehinli malların mühlet içinde satılabileceği yönünde bir düzenleme olmamakla birlikte, bir görüşe göre, rehinli malın satılması borçlu ve alacaklının lehine ise örneğin mühlet içinde rehinli malın kıymeti düşmekteyse veya rehinli mal konkordato iyileştirme tedbirleri için gerekli değilse, talep edilmesi halinde, mahkeme satışa izin verebilmelidir[1].

Amerikan hukukunda ise yeniden örgütlenme mühletinin etkileri daha kapsamlı olup mühlet içinde borçluya karşı rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapmak mümkün değildir. Bu sistemde rehinli alacaklar da

[1] Köroğlu, A. Rehinli Malın Konkordato Mühleti İçinde Paraya Çevrilmesi Yasağı (İİK m 295). İstanbul Hukuk Mecmuası, 78/1, (2020), 139-160, s. 156, https://dergipark.org.tr/tr/pub/ihm/issue/54077/729760, E.T. 08.06.2020; Häusermann M. and Hofer U., "Pfandrechte in der Insolvenz" in: Thomas Sprecher (ed), (2016) Sanierung und Insolvenz von Unternehmen VII Kreditsicherheiten (Schulthess 2016), s. 27, https://www.nkf.ch/app/uploads/2018/06/Pfandrechte-in-der-Insolvenz.pdf, E.T. 25.08.2021.

yeniden yapılandırma planından etkilenmektedir ancak rehinli alacaklılara rehin miktarından daha az bir ödeme yapılması mümkün değildir. Bununla birlikte bazı koşulların gerçekleşmesi halinde, alacaklılar mühletin etkilerinden muaf tutulma talebinde bulunabilmektedir. Rehinli malın yeniden yapılandırma açısından etkili olmaması ve borçlunun malvarlığı üzerinde bir hakkının bulunmaması halinde, mahkeme kararıyla takibe izin verilmektedir. Bir malın tamamının rehine konu olduğu hallerde bu mal satıldığında tamamen rehinli alacaklıya ödeme yapılabileceğinden bu malla ilgili takibe izin verilebilmektedir[2].

Bu çalışmada, 7327 sayılı İcra ve İflâs Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunla[3] İcra ve İflâs Kanununa eklenen İİK m. 295/2 hükmünün konusu ve yürürlüğüne ilişkin sorunlar, düzenlemenin uygulama alanı ve kapsamı, rehinli malların mühlet içinde satılabilmesi için gerçekleşmesi gerekli maddi ve usûli şartlar, satışın hangi yöntemle yapılabileceğine ilişkin hususlar incelenmiştir.

I. Kanun Değişikliğinin Konusu ve Yürürlük

İcra ve İflas Kanunu m. 295/2'ye göre, *"Şu kadar ki, rehinli malın konkordato projesine göre işletme tarafından kullanılması öngörülmüyor veya kıymeti düşecek ya da muhafazası masraflı olacak ise 297 nci maddenin ikinci fıkrasındaki usule göre satışına izin verilebilir. Satış gelirinden rehinli alacaklıya rehin miktarı kadar ödeme yapılır."* Yapılan değişiklikle fıkradaki koşulların gerçekleşmesi halinde mühlet içinde rehinli malların mahkemenin izniyle satışı mümkün hale gelmiştir.

Kanuna göre, kural olarak mühlet sırasında rehinle temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiplere devam edilebilir ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamaz ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemez (İİK m. 295/1). Bu düzenleme esasında 4949 sayılı Kanun ile İcra ve İflas

---

[2] Şahin, Ç. S., Amerikan Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları, İstanbul 2020, s. 274 vd.

[3] RG, 19.06.2021 T., 31516 S.

Kanununda 2003 yılında yapılan değişiklikle yürürlüğe girmiştir[4]. Hükmün amacı, konkordato mühleti verilen borçluyu icra takibi baskısından kurtarmak, iyileştirme tedbirlerini almasını kolaylaştırmak ve konkordatonun başarı ihtimalini artırmaktır. Konkordato mühletinin uzatılması halinde mühletin etkilerinin iki yılı aşan bir süreyle devam edebilmesi rehinli alacaklıların haklarını önemli ölçüde sınırlandırmaktadır[5]. Yeni düzenleme ile kısmen önceki düzenlemeye geri dönülmüştür ve rehinli malların mühlet içinde paraya çevrilmesi belirli istisnai koşulların gerçekleşmesine bağlanmıştır[6].

4949 sayılı Kanunla 2003 yılında getirilen hükmün gerekçesine göre, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takiplerde mühlet içinde muhafaza tedbirleri ve satış işlemleri durdurulmak suretiyle konkordato sürecinde işletmenin devamı için büyük önemi haiz olan rehinli mallardan borçlunun yoksun kalmasının önüne geçilmiş, aynı zamanda mühlet içinde rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takibin satış aşamasına kadar getirilmesine izin verilerek konkordatonun başarıya ulaşmaması halinde rehinli alacaklının alacağını tahsil etmesi konusunda daha fazla vakit kaybetmesinin önlenmesi amaçlanmıştır[7].

Benzer biçimde İİK m. 307/1/c hükmü uyarınca, borçlu, rehinli malın, işletmenin faaliyeti için zorunlu olduğunu ve paraya çevrilmesi durumunda ekonomik varlığının tehlikeye düşeceğini yaklaşık olarak ispat ederse, konkordatonun tasdiki kararı veren mahkeme, rehinli malın muhafaza altına alınmasını ve satışını erteleyebilir. Kanunun 295 ve 307'nci maddelerindeki amaç ve korunan menfaat benzerdir[8]. Her iki hükümle

---

[4] RG, 30.07.2003 T., 25184 S., 4949 s.K. ile İİK'da yapılan değişiklikler hakkında bkz. Atalay, O., "Konkordato Hukukundaki Değişiklikler", Bankacılar Dergisi, S. 47 (2003), 99-106, s. 99 vd. https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Dergiler/Dokumanlar/47.pdf, E.T., 01.09.2021.

[5] Häusermann/Hofer, s. 22 vd.

[6] 4949 sayılı Kanun Değişikliğinden önceki düzenleme için bkz. Postacıoğlu, s. 53 vd.

[7] Bkz. 4949 s.K. m. 72 Madde Gerekçesi, https://www2.tbmm.gov.tr/d22/1/1-0550.pdf, E.T. 08.06.2021.

[8] Köroğlu, s. 154.

esasında rehinli malların işletmenin faaliyetinin devamı için zorunlu olduğunun ispat edilmesi halinde, paraya çevirmenin ertelenmesi, borçlunun faaliyetlerini sürdürürken bu mallardan yararlanabilmesi ve konkordatonun başarıya ulaşması amaçlanmıştır.

Kanunun 295'inci maddesine eklenen ikinci fıkrayla, mühlet içinde de işletmenin faaliyetinin devamı için önemli olmayan rehinli malların paraya çevrilmesine imkân tanınmıştır. Borçlunun mühlet içinde faaliyetlerini sürdürme ve konkordatonun başarıya ulaşması konusundaki menfaati ile rehinli alacaklının alacağını gecikmesizin tahsil etme menfaati arasında denge kurulmak istenmiştir.

İİK m. 295/2 ile bağlantılı bir başka değişiklik ise 297'nci maddede yapılmıştır. Maddenin yeni haline göre, *"Borçlu, mahkemenin izni dışında mühlet kararından itibaren rehin tesis edemez, kefil olamaz ve ivazsız tasarruflarda bulunamaz; taşınmazını, işletmenin faaliyetinin devamı için önem arz eden taşınırını ve işletmenin devamlı tesisatını devredemez ve takyit edemez. Aksi hâlde yapılan işlemler hükümsüzdür. Mahkeme bu işlemler hakkında karar vermeden önce komiserin görüşü ile alacaklılar kurulunun muvafakatini almak zorundadır."* Hükümde yapılan değişiklikle mahkemenin izniyle yapılması zorunlu işlemler arasına işletmenin faaliyetinin devamı için önem arz eden taşınır mallar da dahil edilmiştir.

7327 Sayılı Kanunla Değişiklik Yapılmadan Önce	**7327 Sayılı Kanunla Değişiklik Yapıldıktan Sonra**
Rehin tesis edemez	Rehin tesis edemez
Kefil olamaz	Kefil olamaz
Taşınmazını devredemez ve takyit edemez.	Taşınmazını devredemez ve takyit edemez.
İşletmenin devamlı tesisatını kısmen dahi olsa devredemez ve takyit edemez.	İşletmenin devamlı tesisatını devredemez ve takyit edemez
İvazsız tasarruflarda bulunamaz	İvazsız tasarruflarda bulunamaz
	İşletmenin faaliyetinin devamı için önem arz eden **taşınırını** devredemez ve takyit edemez

Söz konusu değişiklikler, 7327 sayılı Kanunun Resmî Gazetede yayınlandığı 19.06.2021 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Kanun değişikliği, yürürlüğe girdiği tarihten sonraki konkordato taleplerinde uygulanacağı gibi daha önceki konkordato mühleti kararları uyarınca mühlet içinde olan borçluların rehinli alacaklıları bakımından da uygulanabilecektir. Ancak 19.06.2021 tarihinden önce yapılan konkordato başvurularında *"rehinli malın konkordato projesine göre işletme tarafından kullanılması öngörülmüyor"* hükmü henüz yürürlükte olmadığından, borçluya söz konusu rehinli malın konkordato projesinde kullanılıp kullanılmayacağı konusunda projesini tadil etme imkanının mahkeme tarafından tanınması uygun olacaktır. Zira değişiklikten önce bu yönde açık bir düzenleme olmadığı için konkordato talep eden borçlu, her durumda rehinli malların satışının mümkün olmadığı düşüncesiyle projesinde bu konuda bir açıklama yapmamış olabilir. Borçlu, rehinli alacaklı ve diğer alacaklılar arasındaki menfaat dengesi bakımından yeni hüküm yürürlüğe girmeden önce yapılan konkordato başvurularında, mahkemenin bu hususu borçluya sorması ve açıklattırması gerekir. Buna göre Kanunun yürürlüğe girmesinden önceki konkordato başvurularında da borçluya projesini tadil etme imkânı tanınması ve aşağıda açıkladığımız şartlarla rehinli taşınır ve taşınmaz malların mühlet içinde satışına izin verilmesi mümkündür.

II. Kanun Değişikliğinin Gerekçesi

Düzenlemenin genel gerekçesine göre, 2018 yılında 7101 sayılı Kanunla[9] İİK'nın konkordatoya ilişkin hükümlerinde yapılan değişikliklerinin üç yıllık uygulamasının izlenmesi sonucunda tespit edilen sorunların çözümüne yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Bu kapsamda yapılan düzenlemelerden biri de mühletin borçlu ve rehinli alacaklılara etkisiyle ilgilidir. Borçlu ile alacaklı arasındaki menfaat dengesi gözetilerek konkordato kurumunun daha iyi işlemesine yönelik düzenlemeler yapılmıştır. Düzenlemenin madde gerekçesine göre ise rehinli malın konkordato

[9] Bkz. RG,15.03.2018 T., 30361 S.

projesine göre işletme tarafından kullanılması öngörülmüyor veya kıymeti düşecek ya da muhafazası masraflı olacak ise 2004 sayılı Kanunun 297'nci maddesinin ikinci fıkrasındaki usule göre satışına izin verilebilmesi ve bu satış gelirinden rehinli alacaklıya rehin miktarı kadar ödeme yapılması öngörülmektedir. Böylece, geçici veya kesin konkordato mühleti içinde, fıkrada belirtilen koşulların bulunması durumunda ve Kanundaki usule göre rehinli malın satılabilmesi imkânı açıkça düzenlenmektedir[10].

III. Kanun Değişikliğinin Leh ve Aleyhinde İleri Sürülen Görüşler

Rehinli alacaklarda, konkordato mühleti boyunca beklenmesi halinde, faiz işleyecek olması nedeniyle konkordatoya tâbi alacaklıların alacaklarını alamama ihtimalleri olduğundan düzenlemenin isabetli olduğunu kabul edenler olduğu gibi, aşağıdaki eleştiriler de dile getirilmektedir.

Yöneltilen eleştirilerden biri, zayıf olan borçluların korunmadığı ve kredibilite yaratma adına sermaye gruplarının korunduğu yönündedir. Zira satışa izin verilmesi halinde rehinli mallar icra yoluyla düşük bedelle satılabilecektir[11].

Bir başka eleştiri, rehinli alacakların konkordatodan etkilenmemesi kuralı ile uyumluluk gösterse de rehinli malların paraya çevrilmesine izin verilerek teklifle temel kuraldan ve konkordato mühletinin etkilerinden uzaklaşıldığıdır[12].

Yöneltilen eleştirilerden bir diğeri ise düzenlemenin bankaları korumaya yönelik olması ve düzenlemeyle sadece işletmeye ait olan rehinli

---

[10] Genel gerekçe ve madde gerekçesi için bkz. https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss266.pdf, E.T. 05.06.2021; Bkz. https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss266.pdf, E.T. 05.06.2021.

[11] Bkz. Adalet Komisyonu Toplantı Tutanakları, s. 13, https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=2734, E.T. 05.06.2021.

[12] Bkz. Adalet Komisyonu Toplantı Tutanakları, s. 14, https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=2734, E.T. 05.06.2021.

malın değil, aynı zamanda "üçüncü şahıs ipoteği" denilen ve üçüncü şahıslardan temin edilen rehinli malların da satışının gerçekleştirilebilecek olmasıdır. Ayrıca satışın icra yoluyla yapılması hem şirketin ve hem de üçüncü şahısların gerçek anlamda zararına olacaktır. Satışın icra yoluyla ve düşük bedel üzerinden yapılması, işletmenin ve kefillerin zararına yol açacaktır[13].

IV. İİK m. 295/2 Hükmünün Uygulama Alanı ve Kapsamı

İcra ve İflas Kanununun 295'inci maddesinin ilk fıkrasına göre, konkordato mühleti sırasında rehinle temin edilmiş alacaklar nedeniyle rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılabilir veya başlamış olan takiplere devam edilebilir ancak bu takip nedeniyle muhafaza tedbirleri alınamaz ve rehinli malın satışı gerçekleştirilemez. Hükmün amacı, konkordato mühleti içinde mali durumunu iyileştirmeye çalışan borçlunun alacaklıların takip işlemlerinden korunmasını sağlamak, iyileştirme sürecini borçlunun lehine olacak şekilde kolaylaştırmak ve en azından rehinli malların paraya çevrilmesi nedeniyle iyileştirmenin gecikmesini engellemektir[14].

Yapılan düzenleme ile mühlet içinde rehinli malların mahkemenin izniyle satılabileceği öngörülmekle birlikte bu satışın 295'inci madde öngörülen cebri icra yasağının bir istisnası olarak cebri icra yoluyla satışı mı düzenlediği, yoksa fıkrada 297'nci maddenin ikinci fıkrasına yapılan atıf nedeniyle borçlunun mühlet içinde kendi rızasıyla rehinli mallarını satış yoluyla devrine ilişkin bir düzenleme mi olduğu açık değildir.

Kanımızca yapılan değişiklikle, Kanunun öngördüğü şartların gerçekleşmesi halinde 295'inci maddede öngörülen rehinli malın mühlet

---

[13] Bkz. Adalet Komisyonu Toplantı Tutanakları, s. 19, https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=2734, E.T. 05.06.2021.

[14] Häusermann/Hofer, s. 26,

içinde cebri icra yoluyla satılması yasağının bir istisnası düzenlenmiştir[15]. Zira söz konusu değişik fıkra *"Kesin mühletin rehinli alacaklılar bakımından sonuçları"* başlıklı 295'inci madde içinde ve hemen muhafaza ve satış yasağının devamında istisnai bir hüküm olarak düzenlenmiştir. Madde, rehinli alacaklıların mühlet içinde takibe devam edilmesini yasaklamakta ve devamında bu yasağın ortadan kalkacağı ihtimalleri düzenlemektedir. Böylece, konkordato mühletinin bir sonucu olarak rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takibe devam edemeyen rehinli alacaklılar, Kanunun aradığı şartların gerçekleşmesi halinde mahkemenin izni ile satış yapılmasını talep edebileceklerdir. Satışa izin veren fıkra, 297'nci maddeye satış usulü bakımından atıfta bulunmakta olup, buna göre mahkeme, bu işlem (satış) hakkında karar vermeden önce komiserin ve alacaklılar kurulunun görüşünü almak zorundadır.

Bu düzenleme ile amaçlanan sadece borçlunun mühlet içinde kendi rızasıyla rehinli mallarını üçüncü kişilere satabilmesi ve rehinli alacaklılara ödeme yapılabilmesi olsaydı, yukarıda açıklandığı üzere düzenlemenin *"Kesin mühletin rehinli alacaklılar bakımından sonuçları"* başlıklı 295'inci madde içinde değil, *"Kesin mühletin borçlu bakımından sonuçları"* başlıklı 297'nci madde içinde yapılması gerekirdi.

Bununla birlikte, 295'inci maddenin ikinci fıkrası hükmü *"297'nci maddenin ikinci fıkrasındaki usulle satışa izin verilebileceğini"* öngörmekle, kanımızca mühlet içinde borçlunun konkordato projesinin gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duymadığı ve gerekli görmediği ya da kıymeti düşecek ya da muhafazası masraflı rehinli malların kendi rızası ve mahkemenin izniyle satışına da imkân tanımaktadır. Başka bir deyişle rehinli olup da henüz takip konusu yapılmamış malların borçlunun iradesiyle ve mahkemenin izniyle satılması da mümkündür[16]. Kanunda rehinli malların

---

[15] Aynı yönde bkz. Kurt Konca, N./Selçuk, S., "Adî Konkordatoda Rehinli Malın Satış Yasağı ve İstisnaları", Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Y. 9, S. 18, 2021, s. 145-189, s. 175 vd.

[16] Kurt Konca/Selçuk, s. 176.

takip başlatılmadan önce İİK m. 297 kapsamında satışını engelleyen bir düzenleme bulunmamaktadır.

Rehinle teminat altına alınan alacağın muaccel olması halinde, cebri icra yoluyla satılabilecek rehinli malın, rehin alacaklısının (ve varsa haciz alacaklısının) muvafakatiyle haricen satılması ve kendisine ödeme yapılması veya rehinli malın borcun sona ermesi karşılığında alacağına mahsuben alacaklıya devredilmesi de mümkündür[17]. Bu yöntemin, konkordato mühletinden önce veya mühlet içinde, rehinli alacaklı tarafından rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takip başlatılmamış olması halinde tercih edilme ihtimali daha fazladır.

Daha önce rehinli malların satılabilmesi ve rehinli alacaklıya ödeme yapılabilmesine ilişkin açık bir hükmün olmaması, uygulamada mühlet içindeki mahkemenin izniyle dahi borçlu ile rehinli alacaklılar arasında alacağa mahsuben devir işlemi yapılamamasına, yapılsa bile söz konusu tasarruf işlemlerinin iptal davasıyla karşılaşma riskine maruz bırakmaktaydı[18]. Uygulamada rehinli taşınmazlar mahkemenin izniyle satılabilmekle birlikte, rehinli alacaklıya ödeme yapılması konusunda tereddütler bulunmaktaydı. Kanımızca yeni düzenleme komiserin olumlu görüşü, oluşturulmuşsa alacaklılar kurulunun muvafakati üzerine mahkemenin onayı ile mühlet içinde rehinli taşınmazın satışına ve rehinli alacaklıya ödeme yapılmasına açıkça izin verdiğinden, artık bu tür işlemler tasarrufun iptali davasına konu edilememelidir. Bununla beraber olması gereken hukuk bakımından bu konuda yaşanabilecek tereddütleri gidermek için İsviçre İcra ve İflas Kanununun 285'inci maddesinde olduğu gibi mahkemenin onayı ile yapılan tasarruf işlemleri aleyhine iptal davası açılamayacağının İİK'da açıkça düzenlenmesi uygun olurdu.

---

[17] Rehinli malın, borçlu ve rehinli alacaklı arasındaki anlaşma uyarınca haricen satışı ve alacağına mahsuben rehinli alacaklıya devrinin mümkün olabileceği yönündeki görüşler için bkz. Budak, s. 67 vd.

[18] Bu konuda ayrıntılı bilgi için bkz. Akkaya, T., "Konkordatonun Tasarrufun İptali Davasına Etkisi", Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, 1, (2021), 221-252, s. 231 vd.

Yapılan değişiklik sonucunda, 297'nci madde uyarınca borçlunun rızasıyla yapılabilecek satışlarda, konkordato sürecinde olan borçluların[19] ve özellikle işletmelerin rehinli alacaklar nedeniyle artan faiz yükünün tamamen kaldırılması veya azaltılması suretiyle finansman maliyetlerinin önüne geçilmesi hem rehinli alacaklıların hem de konkordatoya tâbi diğer alacaklıların alacaklarını tahsil edebilme potansiyelini artırmaktadır. Rehinli malların komiserin görüşü ve mahkemenin izniyle satılabilmesi, özellikle borçlunun rızasıyla yapılan satışlarda işletmenin mali durumunun iyileştirilmesi konusundaki tedbirlerden biri olarak, borçlunun gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesine de hizmet edebilecektir.

Rehinli malların mahkemenin izniyle satılarak rehinli alacaklıya ödeme yapılabilmesi, kanımızca alacaklılar arasındaki eşitlik ilkesine aykırı değildir. Zira rehinli alacaklar konkordatoya tâbi olmadığı gibi, konkordatonun tasdikinden sonra takibe devam ederek ve rehinli malın satışını talep ederek alacaklarını rüçhanlı olarak diğer alacaklılardan önce tahsil edebilme hakkına sahiptir. Ayrıca satışa izin verilmesi, konkordatonun başarı ihtimalinin artmasına katkı sağlayabilecektir. Borçlunun faaliyetlerini sürdürmesi için gerekli olmayan rehinli malın satılması, rehinli alacaklara mühlet içinde faiz işlemesi nedeniyle borçlunun artan finansman yükünün azaltılmasına veya ortadan kaldırılmasına yarayacağından, konkordatoya tabi alacakların ödenmesine de katkı sağlar. Benzer biçimde, muhafazası masraflı olan rehinli malın satılması hem işletmenin giderlerini azaltacak hem de elde edilen gelirle borçlarını ödeme potansiyelini artıracaktır. Kıymeti düşecek rehinli malın satışına izin verilmesi ve malın olabildiğince yüksek fiyatla satılması ise konkordatoya tâbi olmayan rehinli alacakların olabildiğince yüksek oranda ödenmesini ve dolayısıyla konkordatoya tâbi olan ve olmayan diğer alacaklıların alacaklarına kavuşabilme potansiyelini artırabilecektir.

---

[19] Kanunda geçen "işletme" ifadesinin konkordato borçlusu olarak kabul edilmesi gerektiği, bu nedenle maddede "borçlu" teriminin kullanılmasının daha uygun olacağı yönünde bkz. Kurt Konca/Selçuk, s. 171.

Mühlet içinde, borçluya ait taşınır ve taşınmazların mahkemenin izniyle satılabilmesi kuralı, hacizli mallar ve haciz alacaklıları bakımından ise uygulanamaz.

V. Rehinli Malların Mühlet İçinde Satılabilmesi İçin Gerçekleşmesi Gerekli Maddi Şartlar

İcra ve İflas Kanununun 295'inci maddesi, konkordato mühleti verilen borçlunun rehinli mallarının mühlet içinde satışının yapılabilmesi için belirli şartlar aramıştır. Buna göre, rehinli malın konkordato projesine göre işletme tarafından kullanılması öngörülmüyor veya kıymeti düşecek ya da muhafazası masraflı ise satışına izin verilebilir.

Maddede sayılan bu şartların ayrı ayrı gerçekleşmesi mümkün olduğu gibi birden fazla sebep birlikte bulunabilir. Rehinli malın satışına izin verilebilmesi için bu sebeplerden birinin gerçekleşmesi yeterlidir. Aşağıda sırasıyla bu sebeplerin anlamı ve uygulanma koşulları üzerinde durulmuştur. Söz konusu düzenleme cüz'i icrada İİK m. 113/2 uyarınca veya iflâsta İİK m. 229/2 uyarınca acele hallerde satışı düzenleyen hükümlere benzemektedir. Haciz yoluyla takipte, icra memuru kıymeti süratle düşen veyahut muhafazası masraflı olan malların satılmasına her zaman karar verebilir (İİK m. 113/2). Benzer şekilde, iflâs tasfiyesinde, kıymeti düşecek yahut muhafazası masraflı olacak şeyler geciktirilmeksizin satılabilir (İİK m. 229/2). Konkordatoda rehinli malın satışına izin veren düzenleme, daha çok iflâstaki hükme paralel olarak düzenlenmiştir. Konkordato bir yönüyle borçlunun iflâsına karar verilmeksizin borçlarının tasfiye edilmesine de yarayan bir hukuki kurum olduğundan, konkordato mühleti içinde sadece rehinli mallar bakımından satışa izin verilmesi, İİK'nın genel sistematiği ve alacaklılar ile borçlular arasında yarışan menfaatlerin dengelenmesi bakımından uyumlu olmuştur.

Rehinli malın mühlet içinde satılabilmesi için aşağıda üzerinde duracağımız maddi ve usuli şartların birlikte var olması gerekir. Bunlar ilki rehinli bir malın bulunmasıdır.

A. Rehinli Bir Malın Bulunması

Bu hükmün uygulanabilmesi için öncelikle konkordato mühleti verilen borçlunun rehinli bir malı bulunmalıdır. Kanun koyucu sadece rehinli maldan bahsetmekle yetinmiş ancak rehin türleri konusunda bir ayrım yapmamıştır. Bu nedenle rehinli maldan anlaşılması gerekenin İİK'nın 23'üncü maddesine göre belirlenmesi gerekir[20]. Buna göre "rehin" tabiri, "ipotek" ve "taşınır rehni" tabirlerine giren bütün taşınır ve taşınmaz rehinlerini kapsamaktadır. Taşınır rehni tabiri ise teslime bağlı rehinleri, Türk Medenî Kanununun 940'ıncı maddesinde öngörülen rehinleri, ticarî işletme rehnini, hapis hakkını, alacak ve sair haklar üzerindeki rehinleri; ipotek tabiri ise ipotekleri, ipotekli borç senetlerini, irat senetlerini, taşınmaz mükellefiyetlerini, bazı taşınmazlar üzerindeki hususî imtiyazları ve taşınmaz eklenti üzerine rehin muamelelerini ifade etmektedir. Ayrıca belirtmek gerekir ki Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu uyarınca üzerinde rehin kurulan mal ve haklar da 295'inci madde kapsamında yer alır. Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanununun (TİTRK) 4'üncü maddesinin beşinci fıkrasına ve 14'üncü maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak yürürlüğe giren Ticari İşlemlerde Rehin Hakkının Kurulması ve Temerrüt Sonrası Hakların Kullanılması Hakkında Yönetmelik'in[21] 42'nci maddesi uyarınca, TİTRK'da ve Yönetmelikte hüküm bulunmayan hallerde İİK'nın ipoteğin paraya çevrilmesine ilişkin hükümleri kıyasen uygulanacağından, konkordato mühletinin rehinli alacaklara etkisine ilişkin 295'inci madde hükmü bu rehinler hakkında da uygulanır[22].

---

[20] Kuru, B., İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 1484; Postacıoğlu, İ. E., Konkordato, İstanbul 1965, s. 54; Altay, S./Eskiocak A., Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku, 4. Bası, İstanbul 2018, s. 116 vd.; Hapis hakkı kapsamında yer alan taşınırlar da İİK anlamında taşınır rehni olarak kabul edilir ve 295'inci madde hükümlerine tâbidir. Bkz. Tunç Yücel, M., Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, İstanbul 2020, s. 225.

[21] RG, 31.12.2016 T., 29935 S., 3. Mükerrer.

[22] Bu konuda ayrıntılı açıklama ve değerlendirme için bkz. Kurt Konca/Selçuk, s. 156 vd.; Yürürlükte olduğu dönem için iflâs ertelemeye ilişkin hükümlerin 6750 s.K. kapsamındaki taşınır rehinleri için geçerli olacağı yönünde bkz. Bilgin, H., "6750

İcra ve İflâs Kanununun 297'inci maddesine göre, konkordato mühleti verilmesinin borçlu bakımından en önemli sonuçlarından biri, borçlunun taşınmazını, işletmenin faaliyetinin devamı için önem arz eden taşınırını ve işletmenin devamlı tesisatını devretmesinin ve takyit etmesinin yasaklanmasıdır. Bu hükmün amacı, mühlet içinde borçlunun malvarlığının muhafazasını sağlayarak eksilmesini önlemek ve alacaklıların zarar görmesini engellemektedir. Yasaklanan işlemlerin borçlu tarafından yapılmasının sonucunu hükümsüzlüktür. Diğer yandan borçlunun mallarını devretmesi gibi tasarruflarını mutlak şekilde yasaklamak ve hiçbir istisna tanımamak, borçlunun yeniden yapılandırma önlemlerini almasını, faaliyetlerini sürdürmesini olumsuz yönde etkileyerek ve engelleyerek konkordatodan beklenen iyileşmenin ve borçlarının tasfiyesini tehlikeye atabilir. Bu nedenle kanun koyucu komiserin ve var olması halinde alacaklılar kurulunun görüşünün alınmasını ve mahkemenin kararıyla kural olarak yasaklanmış olan bu işlemlerin yapılmasına izin vermiştir. Rehinli taşınır ve taşınmaz mallar bakımından ise 295'inci maddedeki hükümle hem bu malların mahkemenin kararıyla satılması hem de satış sonucunda rehinli alacaklıya ödeme yapılması imkânı tanınmıştır.

Satışa izin verilmesi talebine konu rehinli mal, konkordato mühleti verilen borçlu gerçek veya tüzel kişiye ait olabilir. Borçlunun malları üzerinde kurulan rehin, borçlunun kendi borcu için veya üçüncü kişinin borcunu temin etmek amacıyla kurulmuş olabilir. Her iki durumda da üzerinde rehin kurulan mallar, borçlunun işletmesinin ve faaliyetlerini sürdürmesi ve konkordatonun başarıya ulaşması bakımından önemli olup ve mühletin amacı borçlunun malvarlığının muhafazasını sağlamak

---

Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na İcra-İflâs Hukuku Açısından Genel Bir Bakış", TAAD, Y. 8, S. 31, Temmuz 2017, 619-657, s. 629; Hasırcı, H., "6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nun İcra ve İflâs Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi", Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 33, S. 2, Haziran 2017, 207-269, s. 228.

olduğundan, 295'inci maddenin satış ve muhafaza tedbiri yasağına ilişkin korumadan yararlanır[23].

Kanunun 295'inci maddesinde rehinli malların mühlet içinde satışına dair yapılan değişikliğin konkordato borçlusunun borcunu teminat altına almak için üçüncü kişi tarafından verilen rehinlerin mühlet içinde paraya çevrilmesini etkileyip etkilemediği ise ayrıca değerlendirilmelidir. Üçüncü kişiler tarafından verilen ipotekler için üçüncü kişiye karşı mühlet içinde ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılıp yapılamayacağı konusu tartışmalıdır[24]. Bir görüşe göre, kanundaki mutlak ifade nedeniyle, konkordato mühleti nedeniyle üçüncü kişinin verdiği ipoteğin paraya çevrilmesi mümkün değildir[25]. Öğretide çoğunluk tarafından benimsenen görüşe göre ise mühlet borçlunun malvarlığını korumaya hizmet ettiğinden, üçüncü kişiler aleyhine mühlet içinde ipoteğin paraya çevrilmesi yoluyla takip yapılabilir[26]. Yargıtay 15. HD ve 6. HD ise güncel kararlarında, konkordatonun başarıya ulaşması için borçlunun malvarlığının korunması gerektiği, 295'inci maddenin de bu amaca hizmet ettiği, rehni üçüncü kişinin vermesi halinde bu rehnin paraya çevrilmesinin konkordato talep eden borçlunun pasifine etki etmeyeceği; üçüncü kişi tarafından verilen rehnin paraya çevrilmesinin konkordato

---

[23] Kurt Konca/Selçuk, s. 168 vd.

[24] Tartışmaya ilişkin görüşler ve yargı kararları için ayrıca bkz. Köroğlu, s. 148 vd., https://dergipark.org.tr/tr/pub/ihm/issue/54077/729760, E.T. 08.06.2020; Tunç Yücel, s. 43 vd.; Kurt Konca/Selçuk, s. 163 vd.

[25] Taşpınar, S., "Adî Konkordato Hakkında İcra ve İflâs Kanununda Yapılan Değişikler, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, 22 (2), Aralık 2003, 49-94, s. 64, https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/bnkavthd22&i=407, E.T., 05.09.2021; Öztek, S., "Adi Konkordatoda Üçüncü Kişi Rehninin Akıbeti Hakkında Bazı Düşünceler", Legal Blog, https://legal.com.tr/blog/genel/adi-konkordatoda-ucuncu-kisi-rehninin-akibeti-hakkinda-bazi-dusunceler/, E.T. 21.7.2022; Şahin, s. 249 vd.

[26] Kuru, s. 1464; Pekcanıtez, H./Erdönmez, G., Konkordato, İstanbul 2018, s. 34; Yeşilova, B., Öztek-Konkordato Şerhi, İkinci Baskı, Ankara 2019, m. 309, No. 16 vd.; Tunç Yücel, s. 48; Erdönmez, G., "Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılara Etkisi", Medeni Usul ve İcra İflas Hukukunun Güncel Sorunları II, Ed. Muhammet Özekes, İstanbul 2020, s. 15-41, s. 25

kapsamında engellenmesinin kanun koyucunun amaçladığı bir sonuç olarak düşünülemeyeceği gerekçesiyle, üçüncü kişinin borçlu lehine verdiği ipotekler için mühlet içinde takip ve satış yapılabileceği görüşünü benimsemiştir[27].

Kanımızca üçüncü kişi tarafından verilen rehinler, borçlunun korunması gerekli malvarlığı içinde yer almadığından, ayrıca konkordato projesinde kullanılması öngörülmeyen taşınır veya taşınmazlar arasında yer alabileceğinden veya borçlunun faaliyetlerinin devamı için önemli olmayabileceğinden, konkordato mühleti içinde bu tür rehinli mallar için takip ve satış yapılabilir. Buna göre 295'inci madde kapsamında satışın yapılabilmesi için izin alınması gerekli değildir. Mühlet içinde üçüncü kişi aleyhine rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takibe devam edilmesi ve şartları varsa cebri icra ile satış yapılması mümkündür[28].

B. Rehinli Malın Konkordato Projesine Göre İşletme Tarafından Kullanılmasının Öngörülmüyor Olması

Rehinli taşınır ve taşınmazların satılarak rehinli alacaklılara ödeme yapılabilmesine imkân tanıyan durumlardan biri, rehinli malın

---

[27] "Konkordato dürüst bir borçlunun belli bir zaman kesiti içerisindeki bütün adi alacaklarını yetkili makamın onayı ve alacaklı çoğunluğunun kabulü ile tasfiyesinin sağlandığı bir icra biçimidir. Bu amacın gerçekleştirilmesi yani konkordatonun başarıya ulaşması için borçlunun malvarlığının korunması gerekir. İİK.nın 295. maddesi de bu amaca hizmet eden bir hüküm içerir. Rehni 3. kişinin vermesi halinde bu rehnin paraya çevrilmesi konkordato talep eden borçlunun pasifine etki etmeyecektir. Bu haliyle 3. kişi tarafından verilen rehnin paraya çevrilmesini konkordato kapsamında engellenmesi kanun koyucunun amaçladığı bir sonuç olarak düşünülemez." 15. HD, 17.6.2021, 4430/2814 (Lexpera). Aynı yönde 6. HD., 15.9.202, 1792/100 (Lexpera). Yargıtay iflas erteleme dönemini de kapsayan daha eski tarihli kararlarında ise üçüncü kişi ile takip borçlusu arasında mecburi takip arkadaşlığı olması ve bu durumun kamu düzenine ilişkin olduğu gerekçesiyle üçüncü kişi tarafından verilen ipoteğin paraya çevrilemeyeceğini kabul etmekteydi. Kararlarla ilgili ayrıntılı açıklamalar için bkz. Öztek, Üçüncü Kişi Rehninin Akıbeti, 3 Numaralı başlık vd.

[28] Bu durumda satıştan elde edilen gelirden alacaklıya "rehin miktarı" kadar ödeme yapılacağından artan kısım rehin veren üçüncü kişiye ödenmelidir. Bkz. Kurt Konca/Selçuk, s. 181.

konkordato projesine göre işletme tarafından kullanılmasının öngörülmüyor olmasıdır. Uygulamada, konkordato talep eden borçlular, geçici mühlet öncesinde hazırladıkları konkordato projesini, kesin mühlete geçilmesi halinde alacaklılar toplantısına sunulmak üzere "revize proje" veya "nihai proje" adı altında değiştirmekte, alacaklılar toplantısında ve konkordatonun tasdiki yargılamasında bu nihai konkordato projesi değerlendirilerek karar verilmektedir. Konkordato kesin mühleti içinde komiser de konkordato projesinin tamamlanmasına katkıda bulunmakla yükümlü olduğundan (İİK m. 290/2/a), komiserin mahkemeye sunmuş olduğu rapor, görüş ve öneriler de dikkate alınarak proje uygulamadaki deyişle revize edilebilmekte, yani yenilenebilmektedir. Sonuç olarak rehinli malın işletme tarafından kullanılmasının öngörülmüyor olması, mahkemeye sunulan ilk projede yer alabileceği gibi daha sonra kesin mühlet içinde hazırlanan nihai projede de yer alabilir. Konkordato mühleti işletmenin mali durumunun iyileştirilmesi için borçlu tarafından çeşitli önlemlerin alınabileceği dinamik bir süreç olup mühlet içinde borçlu ve işletmesinin devamı için alınması gerekli önlemlerde değişiklik yapılabilir veya yeni önlemler öngörülebilir.

Konkordato projesine göre rehinli malın kullanılmasının öngörülmüyor olması, bu mallara faaliyetlerin sürdürülmesi ve borçlunun mali durumunun iyileştirilme tedbirleri kapsamında ihtiyaç duyulmadığı anlamına gelir. Borçluya ait olan ve konkordato projesine göre borçlunun faaliyetlerinin sürdürülmesi için kullanılması açıkça öngörülen veya açıkça projede bir öngörü bulunmasa dahi borçlunun işletmesinin üretim veya hizmet gibi faaliyetlerinin yürütülebilmesi için varlığı zorunlu rehinli taşınır ve taşınmaz malların (örneğin üzerinde ipotek bulunan fabrika binası, fabrikada kullanılan rehinli makineler veya borçlu işletmenin faaliyetlerinin sürdürülmesinde kullanılan rehinli taşıtlar) mühlet içinde satılması mümkün değildir.

Buna karşılık borçlunun yürüttüğü faaliyetlerle ilgisi bulunmayan, konkordato projesinde konkordatonun tasdik edilmesine yönelik tedbirler arasında nasıl kullanılacağı konusunda öngörüde bulunulmayan rehinli

mallar, örneğin âtıl duran arsalar, binalar, taşıtlar ve benzeri rehinli mallar, işletme tarafından konkordatonun başarısı için kullanılması öngörülmeyen mallar sayılabilir ve mühlet içinde bu malların satışına izin verilmesi talep edilebilir.

Borçluya ait rehinli malların ilgisi olmadığı halde projeyle ilişkilendirilmesi, bu malların satılmasına izin verilmesine engel olmaz. Rehinli mala (örneğin ipotekli taşınmazın) borçluya ait işletmenin faaliyetlerini sürdürmesi ve devamlılığı için ihtiyaç duyulduğunun borçlu tarafından projede gösterilmesi ve bu hususun yaklaşık olarak ispat edilmesi yeterlidir[29]. Aşağıda satış usulüne ilişkin bölümde açıklandığı üzere, mahkeme, satışı talep edilen rehinli malın konkordato projesinde kullanılmasının öngörülüp öngörülmediği, öngörülmüşse bunun konkordatonun tasdiki için alınması gereken önlemlerle ilişkili olup olmadığı ve bu bağlamda satışının uygun olup olmayacağı konusunda komiserden ve varsa alacaklılar kurulundan görüş almalıdır. Satışı talep edilen rehinli malın konkordato projesinde kullanılması öngörülmüşse de komiser projenin gerçekleştirilmesine katkısı olmayacağı yönünde rapor verirse, mahkeme bu görüşü de değerlendirerek (oluşturulması halinde alacaklılar kurulunun da muvafakati olması koşuluyla) rehinli malın satışına izin verebilir.

Satış talep eden alacaklı veya borçlu, rehinli malın konkordato projesinde kullanılmasının öngörülmediğini ispat etmelidir. Buna karşılık örneğin alacaklının satış izni talep etmesi halinde borçlu rehinli malın konkordatonun başarılı olabilmesi için gerekli olduğunu veya satışa izin verilmesi halinde ekonomik durumunun zarar göreceğini yaklaşık olarak ispat ederse, mahkeme satış talebinin reddine karar vermelidir (Bkz. kıyasen İİK m 307/1/c).

Sonuç olarak konkordato talep eden borçlular, konkordato projelerinde mülkiyeti kendilerine ait rehinli malların projeyle ilişkisini ve proje kapsamında neden ihtiyaç duyulduğunu somut ve gerçekçi olarak ortaya koymalı, rehinli malların konkordato projesi kapsamında hangi amaçla

---

[29] Postacıoğlu, s. 55.

ve nasıl kullanılacağını ciddi ve inandırıcı şekilde mahkemeye bildirmelidir. Aksi halde rehinli alacaklıların satış talebi üzerine, diğer şartlarda da gerçekleşirse, mahkeme tarafından mühlet içinde bu malların satışına izin verilebilir.

C. Rehinli Malın Kıymetinin Düşecek Olması

Rehinli malların satışına izin verilebilecek bir başka durum, mühlet içinde satılmaması halinde kıymetinin düşecek olmasıdır. Malın kıymetinin düşecek olması, malın olağan seyrinde ve dışarıdan müdahale olmaksızın değerinde azalma olmasıdır. Örneğin, raf ömrü kısa süreli olan ürünler, dekoratif bitkiler, sebze-meyveler, et ve et ürünleri, balık, tarımsal ürünler kıymeti düşen veya düşebilecek ürünler arasında gösterilebilir[30]. Ayrıca makineler, teçhizatlar, araçlar gibi rehin konusu olan taşınırlar da kıymeti düşmekteyse bu hüküm kapsamında satışa iznine konu olabilir. Kanun taşınır ve taşınmaz mallar ayrımı yapmadığından, taşınmaz malların değerinin düşecek olması halinde de bu hüküm uyarınca satışına izin verilebilir.

Satışın yapılabilmesi için konkordatonun tasdik edilmesi veya konkordatonun tasdiki talebinin reddedilmesi nedeniyle konkordato mühletinin sona ermesinin beklenmesi halinde, rehinli alacaklı malın kıymetinin düşmüş olması nedeniyle malı sattıramayabilir veya mal satılsa dahi değeri düşük olduğundan alacağı karşılama oranı düşer.

Kıymeti düşen veya düşecek olan rehinli malın satışına izin verilmez ve rehinli alacaklıya ödeme yapılmazsa, esasında konkordatoya tabi olmayan rehinli alacaklı, mühlet içinde rehinli malın haricen veya cebri icra yoluyla satılmaması nedeniyle alacağını hiç tahsil edememe riskiyle karşılaşacak, konkordatoya tabi diğer alacaklılar ise rehinli malın satışından

---

[30] Arslanpınar Tat, T., "İcra Dairesi Tarafından Vaktinden Evvel Satış", Türkiye Barolar Birliği Dergisi 2020, S. 151 (2020), 199 – 234, s. 217, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2020-151-1946, E.T. 25.08.2021.

elde edilen gelirin rehinli alacaklının alacağından fazla olması ihtimalinde bu değerden yararlanma imkânından mahrum kalacaktır.

Mahkeme rehinli malın kıymetinin düşecek olup olmadığı konusunda komiserden görüş isteyecekse de teknik bilgi veya hukuk dışı uzmanlık bilgisi gerektiren bu konu hakkında bilirkişiden de rapor alabilir.

D. Rehinli Malın Muhafazasının Masraflı Olması

Rehinli malların satışına izin verilebilecek bir başka durum ise rehinli malın muhafazasının masraflı olmasıdır. Muhafaza masrafından kasıt daha ziyade taşınır malların bir yerde korunması veya saklanması ya da korunacağı yere nakliyesi için yapılan giderlerdir. Burada taşınır malın muhafazası için masraf yapılıyor olması satışa izin verilmesi için yeterli değildir; muhafaza masrafının olağanın üzerinde olması ve malın satışının mühlet boyunca ertelenmesinin alacaklı ve borçlunun aleyhine olması gereklidir. Örneğin, soğuk hava depolarında, mahzenlerde veya benzeri yerlerde yüksek maliyetler ile muhafaza edilmesi gerekli taşınır mallar[31] varsa ve bu mallar rehnedilmişse, mahkeme konkordato mühleti içinde bunların satışına izin verebilir. Taşınmaz malların muhafazasının masraflı olması halinde de bu hüküm uyarınca satışı talep edilebilir. Zira bu tür malların mühlet içinde yüksek masraflarına rağmen muhafaza edilmesi ve satışının ertelenmesi, mühlet sona erdikten sonra mallar satılsa dahi alacaklıların elde edecekleri gelirin miktarının azalmasına neden olacak, bu durumdan hem alacaklılar hem de konkordato talep eden borçlu olumsuz etkilenecektir.

VI. Satış Usulü

Rehinli malın konkordato mühleti içinde satılabilmesi ve rehinli alacaklıya ödeme yapılabilmesi için yukarıdaki maddi şartların en az birinin var olmasının yanı sıra usule ilişkin şartlar da yerine getirilmelidir.

---

[31] Arslanpınar Tat, s. 217.

A. Rehinli Malın Satışının Talep Edilmesi

Yukarıda sayılan maddi şartların gerçekleşmesi ve talep olması halinde, konkordato mühleti veren asliye ticaret mahkemesi, rehinli malların satışına izin verebilir. Kanunda açıkça talep şartı aranmamış olmakla birlikte "izin verilmesi" öncelikle ve doğal olarak bir talebi gerekli kıldığından mahkemenin kendiliğinden rehinli malların satışına karar vermesi mümkün değildir. Satışa izin verilmesi, konkordato mühletini veren asliye ticaret mahkemesinden talep edilmelidir.

Rehinli malların satışını kimin talep edebileceği sorusu da yanıtlanmalıdır. Kanımızca borçlu veya rehinli alacaklı[32] rehinli malın satılmasını ve rehinli alacaklıya ödeme yapılmasını talep edebilir. Zira rehinli malların satışına izin verilmesini düzenleyen hüküm, rehinle temin edilmiş alacaklar için muhafaza tedbiri alınamayacağını ve rehinli malların satışının gerçekleştirilemeyeceğini düzenleyen 295'inci madde içinde düzenlenmiştir. Kanunun 295'inci maddesinin ilk fıkrasının amacı, borçlunun konkordato mühleti içinde rehinli alacaklılarda dahil olmak üzere baskı altında kalmadan faaliyetlerini sürdürmesine, alacaklılarıyla (özellikle rehinli alacaklılarla) müzakerelerini sürdürmesine imkân tanımak ve böylece konkordatonun tasdiki koşullarının oluşmasını sağlamaktır[33]. İkinci fıkra ile bu ana kurala istisna getirilerek konkordato mühleti içinde rehinli alacaklıya takibe devam ederek rehinli malların satışını talep etme imkânı tanındığı gibi hükümde bir sınırlama bulunmadığından borçlu da satış talebinde bulunabilir.

Yukarıda hükmün kapsamını açıkladığımız bölümde belirttiğimiz üzere, rehinli alacaklının muvafakatinin bulunması halinde cebri artırma yerine haricen de rehinli mal özel yoldan satılabilir. Cebri icra yoluyla

---

[32] Ayrıca bkz. Kurt Konca/Selçuk, s. 175.

[33] Tunç Yücel, s. 225; Benzer amaca hizmet eden İİK m. 307'nci madde hakkındaki değerlendirmeler için bkz. Ercan, İ., "Konkordatoda Rehinli Taşınır ve Taşınmazların Paraya Çevrilmesinin Ertelenmesi", Haluk Konuralp Anısına Armağan, C. 2, Ankara 2009, 157-166, s. 159; Taşpınar, s. 64, s. 87 vd.

satışta olduğu gibi malın rehinli alacaklıya veya üçüncü kişiye satılması ve elde edilen gelirle rehin miktarı kadar rehinli alacaklıya ödeme yapılması da mümkündür. Rehinle teminat altına alınan alacak muaccel hale gelmişse, alacağa mahsuben rehinli malın rehin alacaklısına devredilmesi de mümkün olup bu işlem Türk Medeni Kanunu bakımından *lex commissoria (rehni edinme) yasağının (TMK m. 873 ve m. 949; 6750 s.K. m. 14/1/a)*[34] ihlali sonucunu doğurmayacaktır.

Rehinli malın satışının talep edilmesiyle ilgili bir başka konu, satışa izin verilmesinin ne zaman talep edilebileceğidir. Konkordato talep eden borçluya, Kanunda sayılan belge ve bilgileri (İİK m. 286) mahkemeye sunması halinde önce geçici mühlet verilmekte, geçici mühlet kararıyla birlikte konkordato komiseri görevlendirilmektedir (İİK m. 287). Mahkeme, geçici mühlet içinde, komiserin konkordatonun başarıya ulaşma ihtimalinin bulunduğu yönünde vereceği olumlu rapora istinaden borçluya konkordato kesin mühleti vermektedir (İİK m. 289). Kanımızca rehinli malın satılması, geçici mühlet içinde talep edilemez, talep edilse dahi mahkemenin geçici mühlet içinde satışa izin vermemesi gerekir[35]. Kanuna göre, her ne kadar geçici mühlet kesin mühletin sonuçlarını doğurmaktaysa da konkordatonun başarıya ulaşma ihtimalinin bulunup bulunmadığının belirsiz olduğu dönem içinde ve nihai konkordato projesinin sunulmadığı bir dönemde rehnin paraya çevrilmesine izin verilmesi uygun olmayacaktır. Örneğin, borçlu sermaye şirketi borca batıksa ve

---

[34] Eker, E. "Lex Commissoria Yasağı ve Uygulama Alanı". Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 29 (2021): 133-178, s. 142 vd. Rehinli malın cebri artırma dışında alacaklı tarafından özel yoldan paraya çevrilebileceği yönünde bkz. Namlı M., İcra Hukukunda Taşınmaz Malların Haczi ve Paraya Çevrilmesi, İstanbul 2019, s. 318 vd., dn. 14'deki görüşler; Lex Commissoria Yasağı hakkında ayrıntılı açıklamalar için bkz. Budak, A. C., İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, İstanbul 2008, s. 57 vd.

[35] İİK m. 295'in madde gerekçesine göre, geçici veya kesin mühlet içinde satışa izin verilebilir. Genel gerekçe ve madde gerekçesi için bkz. https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss266.pdf, E.T. 05.06.2021; Bkz. https://www.tbmm.gov.tr/sirasayi/donem27/yil01/ss266.pdf, E.T. 05.06.2021; Geçici mühlet içinde de satışa izin verilebileceği yönünde ayrıca bkz. Kurt Konca/Selçuk, s. 177.

konkordato talep etmişse, ancak komiserin geçici mühlet içinde yürüttüğü incelemenin sonucuna göre konkordatonun başarıya ulaşma ihtimali yoksa ve mahkeme bu nedenle konkordatonun reddine ve borçlu sermaye şirketinin iflâsına karar verecekse, geçici mühlet içinde rehinli malların satışına izin verilmesi diğer alacaklıların zarar görmesine yol açabilir.

B. Satış Talebi Hakkında Karar Verilmeden Önce Komiserin Görüşünün ve Alacaklılar Kurulunun Muvafakatinin Alınması

Satışın yapılabilmesi için İİK m. 297'de öngörülen diğer bir şart, mahkeme tarafından komiserin görüşünün ve alacaklılar kurulunun muvafakatinin alınmasıdır. Komiserin görüşü her halükârda alınacak olmasına rağmen alacaklılar kurulu ancak asliye ticaret mahkemesi tarafından İİK m. 289/4 uyarınca oluşturulması halinde görüş bildirebilir. Alacaklılar kurulu içinde rehinli alacaklılar da temsil edildiğinden, rehinli malların satılması konusunda kurulun ve tüm alacak kesimlerinin görüşünün alınması tüm tarafların menfaatlerinin korunabilmesi bakımından isabetlidir. Kanunun 297'nci maddesinde daha önce alacaklılar kurulunun da görüşünün alınması şartı yeterli görülmekte iken 7327 sayılı anın ile değişik yeni düzenlemede alacaklılar kurulunun muvafakati (rızası) olmadan mahkemenin satış talebine izin vermesi mümkün değildir[36].

Komiserin rehinli malın satılmasına izin verilmesi talebi hakkında mahkemeye sunacağı görüş, rehinli malın satılmasına ilişkin maddi şarta bağlı olarak farklı içerikte olabilir. Eğer konkordato projesinde rehinli malın kullanılmasının öngörülmemesi nedeniyle satış talep edilmişse, komiser projede rehinli malın kullanılmasının öngörülüp öngörülmediğiyle ve konkordatonun başarıya ulaşması bakımından rehinli malın satılmasının uygun olup olmayacağıyla ilgili görüşünü bildirmelidir. Borçlu rehinli malın kullanılmasını açıkça öngörmese dahi komiser bu malın satılmasının borçlunun işletmesinin faaliyetlerini sürdürmesine engel

[36] Kurt Konca/Selçuk, s. 177.

olabileceği kanaatindeyse kanımızca bunu raporunda belirtebilir. Bu durumda mahkeme komiserin görüşünü de dikkate alarak izin talebi hakkında karar verir.

Rehinli malın satılması, malın muhafazasının masraflı olması sebebiyle talep edilmişse, komiser satılması talep edilen malın muhafazasının masraflı olup olmadığı, söz konusu masrafların malın tahmin edilen değerini aşıp aşmadığı veya bu malın ileride satılması halinde elde edilecek gelirin muhafaza masraflarını karşılasa bile alacaklıların zararına olup olmadığı hususlarını ve sonuç olarak kanaatini içeren bir görüş bildirmelidir.

Rehinli malın kıymetinin düşecek olması sebebiyle talep edilmişse, benzer şekilde komiser tarafından borçlunun mallarının defterinin tutulması sırasında yapılan tespitler ve kıymet takdirleri de dikkate alınarak satılması talep edilen rehinli malın değerinde azalma olup olmadığı veya azalmanın beklenip beklenmediği konusunda mahkemeye görüş sunulmalıdır.

C. Mahkemenin Satışa İzin Vermesi

Rehinli malların satılmasının uygun olacağına dair komiser görüşü ve alacaklılar kurulunun muvafakati tek başına yeterli olmadığı gibi mahkeme için bağlayıcı da değildir. Konkordato mühleti veren mahkeme, gerekli görürse satışa izin verilmesinin maddi şartlarının gerçekleşip gerçekleşmediği konusunda (örneğin malın kıymetinin düşüp düşmeyeceği gibi uzmanlık bilgisi gerektiren teknik konularda) bilirkişiden rapor alabilir.

Mahkeme inceleme sonunda satışa izin verilmesi talebini yerinde görmezse reddeder. Mahkeme komiserin görüşünü, varsa alacaklılar kurulunun muvafakatini ve görevlendirmesi halinde bilirkişinin hazırladığı raporu yeterli görür ve Kanunun rehinli malların satışına dair aradığı maddi ve şekli şartların gerçekleştiği kanısına varırsa rehinli malın satılmasına izin verir.

Mahkemenin satışa izin verilmesi talebi hakkında verdiği karar, konkordato mühleti içinde verilen bir ara karar olup kanımızca bu karara karşı kanun yoluna (istinafa) başvurulamaz. Kanun yoluna başvuru ya konkordato mühleti talebinin reddedilmesi halinde (İİK m. 293) veya konkordatonun tasdiki yargılaması sonunda verilen tasdik veya tasdiki talebinin reddi kararları bakımından mümkün olup (İİK m. 308/a; Ayrıca bkz. İİK m. 287/son, m. 293) mühlet içinde borçlu ve alacaklıların mahkemeye yönelttikleri talepler hakkında verilen karara karşı kanun yoluna başvurulamaz. Başka bir deyişle Kanunda aksi belirtilmedikçe konkordato mühleti içinde verilen kararlara karşı istinafa başvurulması uygun değildir[37].

D. Rehinli Malın Satılması, Rehinli Alacaklıya Ödeme Yapılması ve Satışın Mevcut Hacizlere Etkisi

Rehinli alacaklı, daha önce başlatmış olduğu ve satış aşamasına gelen takiplerde, mahkemenin izin kararını, rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takibin yürütüldüğü icra dairesine ibraz ederek rehinli malın satılmasını talep edebilir. Başka bir deyişle, alacaklı konkordato mühletinin verilmesiyle duran rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takibe devam edilmesini talep edebilir. Satış talebiyle ilgili bir başka husus bunun bir süreye tabi

---

[37] "Davacı vekilince açılan mal varlığının terkini suretiyle konkordato davasında, alacaklılar ... ... A.Ş. ve ... Türk ... Bankası A.Ş. rehinli araçların satışına izin verilmesini talep etmiş olup, ilk derece mahkemesince ... ve ... tarihli ara kararlar ile taleplerin reddine karar verildiği, iş bu karara karşı alacaklılar ... Türk ... Bankası vekili ve ... ... A.Ş. vekilince istinaf kanun yoluna başvurulduğu anlaşılmıştır. İnceleme; 6100 sayılı HMK'nin 355. maddesi hükmü uyarınca, istinaf dilekçesinde belirtilen nedenler ve kamu düzenine aykırı hususların olup olmadığı gözetilerek yapılmıştır. HMK'nin "İstinaf yoluna başvurulabilen kararlar" başlıklı 341/(1). maddesi, "İlk Derece Mahkemelerinde verilen nihai kararlar ile ihtiyati tedbir, ihtiyati haciz taleplerinin reddi ve bu taleplerin kabulü halinde itiraz üzerine verilecek kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilir." hükmünü içermektedir. İlk derece Mahkemesinin, satışa izin verilmesi taleplerinin reddine dair verdiği kararların, nihai karar olmadığı gibi, ihtiyati tedbir niteliğinde de bulunmadığından, bu kararlara karşı istinaf yoluna başvurulabilmesi mümkün değildir." Adana BAM, 9. HD, 3.3.2022, 2021/1599, 2022/241 (Uyap Emsal Karar Arama). Aksi yöndeki görüş için bkz. Kurt Konca/Selçuk, s. 178 vd.

olup olmadığıdır. Rehnin paraya çevrilmesi yoluyla takipte rehinli malın satışının talep edilmesi için belirli bir süre öngörülmüştür. Kanuna göre alacaklı, taşınır rehnin satışını ödeme veya icra emrinin tebliğinden itibaren altı ay içinde, taşınmaz rehnin satışını da aynı tarihten itibaren bir yıl içinde isteyebilir (İİK m. 150/e/1). Ödeme emrinin veya icra emrinin tebliğinden itibaren işlemeye başlayan süre konkordato mühleti verilmesi halinde durduğundan, alacaklının veya borçlunun talebiyle ticaret mahkemesi tarafından rehinli malın satılmasına izin verilmesi halinde bu kararla birlikte alacaklının kalan süre içinde satışı icra dairesinden talep etmesi gerekir[38]. Alacaklı bu süreler içinde icra dairesinden satış talep etmez veya talebini geri alıp da aynı süre içinde yenilemezse takip düşer (İİK m. 150/e/2).

Rehinli malların cebri icra yoluyla satılması halinde hangi usulün izleneceği konusunda genel hükümlerde hacizli malların satışı hükümlerine atıfta bulunulmuştur (İİK m. 150/g). Buna göre, taşınır ve taşınmaz malların satışına ilişkin 112 ilâ 137'nci maddeye kadar olan hükümler kıyas yolu ile rehinli malların satışında da uygulanır. Rehinli malların kural olarak açık artırma yoluyla veya istisnai olarak pazarlık suretiyle satılması mümkündür. Pazarlık suretiyle satış yapılmasına imkân veren haller İİK m. 119'da düzenlenmiştir. Bu hükümde sayılan hallerde taşınır rehinine konu mallar pazarlık suretiyle satılabilir. Bunlardan biri de İİK m. 295/2'de de düzenlenen kıymeti süratle düşen veya muhafazası masraflı olan malların pazarlık suretiyle satılmasıdır (İİK m. 119). Taşınır rehininin konusu malların pazarlık suretiyle satılması mümkün ise de taşınmaz rehinine konu malların pazarlık suretiyle satılıp satılamayacağı konusunun değerlendirilmesi gerekir. Taşınmaz malların pazarlık suretiyle satışı kural olarak taşınmaz rehininin paraya çevrilmesi yoluyla takipte de mümkün değildir (İİK m. 123)[39]. Pazarlık suretiyle satış ancak iflâs

---

[38] Kurt Konca/Selçuk, s. 179.

[39] Muşul, T., İcra ve İflâs Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi, Ankara 2017, s. 355. Belirtmek gerekir ki taşınmazların satışında yalnızca açık artırma yolunun öngörülmüş olması bu malların değerinin altında satılmasına neden olması nedeniyle

masasına giren taşınmazların alacaklılar tarafından karar verilmesi halinde pazarlık yoluyla yapılabilir. Ancak üzerinde rehin hakkı bulunan eşya ancak rehin sahibi alacaklıların da muvafakati halinde pazarlık suretiyle satılabilir (İİK m. 241).

İcra dairesi, İİK'nın taşınır veya taşınmazların satışına ilişkin hükümleri uyarınca satışı yapar ve rehinli alacaklıya ödeme yapar. İcra dairesi tarafından rehinli malın satılması sonucunda elde edilen gelirden rehinli alacaklıya rehin miktarı kadar ödeme yapılır. Kanun rehinli alacaklıya yapılacak ödemeyi "rehin miktarı" ile sınırlandırmıştır. Rehin miktarını aşan kısım konkordatoya tâbi ve bu kısım için rehinli alacaklılar da konkordato alacaklılar toplantısında oy kullanma hakkına sahip olduğundan, kanun koyucu rehinli alacaklıya yapılacak ödemeyi rehin miktarı ile sınırlı tutmuştur.

Taşınmaz mallar üzerine konulan ipotekler ana para ipoteği ve üst sınır (limit) ipoteği olmak üzere ikiye ayrılır. Ana para ipoteğinde ipotek akit tablosunda rehinli alacaklı veya alacaklılar için hangi derecede (sırada) ve miktarda rehin tesis edilmişse, taşınmazın satılması sonucunda elde edilen gelir rehinli alacaklının sırasına ve rehin miktarına göre ödenir. Üst sınır ipoteğinde ise zaten taşınmaz üzerinde alacağı teminat altına alan rehin hakkı azami bir limitle sınırlandırıldığı için bu limite kadar rehinli alacaklıya ödeme yapılır.

Rehinli mal üzerinde kamu alacakları veya özel hukuktan doğan alacaklar için konulmuş mevcut hacizler dolayısıyla haciz alacaklılarına da ödeme yapılıp yapılamayacağıyla ilgili Kanunda bir açıklık yoktur. Kanımızca rehinli alacaklarda rehin miktarını aşan kısım için ödeme

---

eleştiriye açıktır. Olması gereken hukuk bakımından taşınmaz mallarda da pazarlık suretiyle satışa izin verilmelidir. Bkz. Özmumcu, S., Cebri İcra Hukukunda Pazarlık Suretiyle Satış, İstanbul 2005, s. 295 vd.; Namlı, s. 316, İsviçre, Belçika ve Portekiz hukuklarında taşınmazların pazarlık suretiyle satışına izin veren düzenlemeler hakkında ayrıca bkz. Namlı, s. 127; Pazarlık suretiyle satışının kapsamının genişletilmesi gerektiği yönünde Özekes, M., "Yeni Bir İcra Sistemi Önerisi", DEÜHFD; C.11, Özel Sayı, 2009, s. 921-940, s. 939.

yapılamayacağı gibi, İİK m. 206/1'in birinci sırasındaki imtiyazlı alacaklıların dışında kalan haciz alacaklılarına da ödeme yapılmamalıdır. Bununla birlikte, İİK m. 206'nın birinci sırasında yer alan imtiyazlı alacaklılar için (işçi alacakları ve nafaka alacakları) haciz konulmuşsa bu alacaklar da konkordatoya tabi olmadığından, bu alacaklılara ödeme yapılmalıdır. Zira konkordato bu alacaklılar için bağlayıcı olmadığı gibi mühlet içinde İİK m. 206'nın birinci sırasındaki imtiyazlı alacaklar için icra takibi yapılabilir.

Rehinli malın satışından elde edilen gelirin rehinli alacaklıya ödenmesinden sonra artan paranın ne yapılacağı konusunda özellikle rehinli mallar üzerinde bulunan mevcut hacizler konusunda 295'inci maddede bir açıklık yoktur. Mühlet içinde borçlu aleyhine Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanuna göre yapılan takipler de dahil olmak üzere hiçbir takip yapılamayacağından ve mühlet verilmeden önce başlamış takipler durduğundan, mühletten önce takip yapmış olsun veya olmasın mühlet içinde takip yasağı bulunan alacaklılara ödeme yapılmaz. Ancak artan paranın borçluya ödenip ödenmeyeceği de belirsizdir.

Bu durumda mühletin alacaklılar bakımından sonuçlarını düzenleyen 294'üncü maddenin beşinci fıkrasındaki atıf hükmü dikkate alınarak İİK'nın 186'ncı maddesine göre kıyasen uygulama yapılıp yapılmayacağı değerlendirilebilir. Kanunun 186'ncı maddesi mühlet kararından önce hacizli malların paraya çevrilmiş olması halinde alacaklıya ödeme yapılabilmesine imkân tanımaktadır. Mühlet kararından sonra ise takiplere devam edilmesi yasak olduğundan ve eşitlik ilkesi uyarınca alacaklardan birine ödeme yapılamayacağından, satıştan elde edilen ve rehin miktarından artan kısım haciz alacaklısına ödenmemelidir.

Paranın haciz alacaklısına ödenip ödenmeyeceği mühlet kararının kaldırılıp kaldırılmamasına ve konkordatonun tasdiki yargılamasının sonucuna göre belirlenmelidir. Mühlet kararı, borçlunun mali durumunun iyileşmesi nedeniyle kaldırılırsa, para haciz alacaklısına ödenmelidir, aksi halde mühlet devam ettiği sürece konkordatonun tasdiki talebi hakkında karar verilinceye kadar beklenmelidir.

Konkordato tasdik edilirse, para borçluya ödenmelidir. Zira konkordatonun tasdiki kararıyla birlikte kural olarak konkordato taraflar için bağlayıcı hâle gelecek ve geçici mühlet kararından önce başlatılmış takiplerde konulan ve henüz paraya çevrilmemiş olan hacizler hükümden düşecektir; paraya çevrilmiş hacizlerde de artık alacaklıya değil borçluya ödeme yapılmalıdır.

Konkordatonun tasdiki talebi reddedilirse borçlunun iflâsa tâbi olup olmaması fark etmeksizin alacaklıya ödeme yapılmalıdır. Borçlu iflâsa tabi değilse para haciz alacaklısına ödenmelidir. Borçlu iflâsa tâbi ise ve mahkeme iflâs kararı verirse, para yine alacaklıya ödenmelidir. Zira hacizli mallar iflâs kararından evvel paraya çevrilmişse bu paralar iflâs masasına girmez, haciz koyduran alacaklılar arasında paylaştırılır (İİK m. 186/2).

Kanun rehinli malın mahkemenin izniyle satılabileceğini ve izin alınabilmesi için İİK m. 297 hükümlerinin uygulanacağını belirtmişse de cebri icra takibi yapılmayan hallerde, başka bir deyişle cebri artırma yoluyla satış dışında hangi yöntemin izleneceği açık değildir. Kanımızca rehinli malın cebri icra yolu dışında satışının talep edilmesi halinde, satıştan önce konkordato komiseri tarafından bilirkişi görevlendirilerek taşınır veya taşınmaz mala kıymet takdiri yapılmalı ve mahkeme tarafından kabul edilen miktardan aşağı olmamak üzere rehinli mal satılabilmelidir.

Sonuç

Kural olarak konkordato mühleti içinde rehinli malların cebri icra yoluyla satışı yasaklanmışsa da İİK m. 295/2'de yer alan istisnai düzenleme uyarınca rehinli malın konkordato projesine göre işletme tarafından kullanılması öngörülmüyor veya kıymeti düşecek ya da muhafazası masraflı olacak ise 297'nci maddenin ikinci fıkrasındaki usule göre satışına izin verilebilir.

Yapılan değişiklikle, asıl olarak 295'inci maddede öngörülen borçluya ait rehinli malın mühlet içinde cebri icra yoluyla satılması yasağının bir istisnası düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme borçluya ait rehinli malın konkordato mühleti içinde hem cebri icra yoluyla satışına hem de

borçlu ve rehinli alacaklının (ve varsa diğer rehin ve haciz alacaklılarının) iradelerinin uyuşması halinde rehin alacaklısına veya üçüncü kişiye haricen satış yapılabilmesine ve elde edilen gelirin rehin miktarı oranında rehin alacaklısına ödenebilmesine imkân tanımaktadır. Kanımızca bu düzenlemeyle borçlu, mühlet içinde mahkemenin izniyle rehinli malı üçüncü kişiye devretmesi şeklindeki tasarruf işlemleri nedeniyle İİK m. 277 vd. kapsamında iptal davasıyla karşılaşma riskinden kurtulmuştur.

Düzenleme İİK m. 23 uyarınca rehin olarak kabul edilen tüm taşınır, taşınmaz ve hakları kapsamaktadır. Kanımızca Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu kapsamındaki rehinler de İİK m. 295/2 kapsamında yer alır. Hüküm sadece rehinli mallar ve alacaklılar bakımından geçerli olup hacizli mallar için, konkordatoya tabi olmayan alacaklılar hariç, takibe devam edilebilmesi ve satış yapılabilmesi mümkün değildir.

İİK m. 295/2 kapsamında rehinli malların satışının mümkün olması, hükmün ancak talep halinde, komiserin görüşü ve alacaklılar kurulunun muvafakati alınarak ve mahkemenin izniyle uygulanabilecek olması nedeniyle konkordato talep eden borçlu, rehinli alacaklı ve konkordatoya tabi alacaklılar arasındaki menfaat dengesine uygundur. Rehinli alacaklar rehin miktarıyla sınırlı olarak konkordatoya tabi olmadığından, rehin miktarı kadar öncelikli olarak alacaklarını tahsil etme imkânı bulunduğundan ve mühlet içinde rehinli alacaklara faiz işlemeye devam ettiğinden, konkordato projesi uyarınca ihtiyaç duyulmayan veya kıymeti düşen ya da muhafazası masraflı olan rehinli malların satılması ve rehinli alacaklıya ödeme yapılması alacaklılar arasındaki eşitlik ilkesine aykırı değildir. Bilakis rehinli malın uygun bir zamanda ve kıymetini karşılayan bir bedelle satılması ve rehinli alacaklıya rehin miktarıyla sınırlı olarak ödeme yapılması, borç yükünü azaltması, faiz yükünü ortadan kaldırması, konkordato projesinin başarıya ulaşması ve diğer alacaklıların alacaklarına kavuşabilmeleri bakımından daha avantajlı olabilecektir.

KAYNAKÇA

Akkaya, T., "Konkordatonun Tasarrufun İptali Davasına Etkisi", Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi, 1, (2021), 221-252.

Altay, S./Eskiocak A., Konkordato ve Yeniden Yapılanma Hukuku, 4. Bası, İstanbul 2018.

Arslanpınar Tat, T., "İcra Dairesi Tarafından Vaktinden Evvel Satış", Türkiye Barolar Birliği Dergisi 2020, S. 151 (2020), 199 – 234, s. 217, http://tbbdergisi.barobirlik.org.tr/m2020-151-1946, E.T. 25.08.2021.

Atalay, O., "Konkordato Hukukundaki Değişiklikler", Bankacılar Dergisi, S. 47 (2003), 99-106, s. 99 vd. https://www.tbb.org.tr/Dosyalar/Dergiler/Dokumanlar/47.pdf, E.T., 01.09.2021.

Bilgin, H., "6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'na İcra-İflâs Hukuku Açısından Genel Bir Bakış", TAAD, Y. 8, S. 31, Temmuz 2017, 619-657.

Budak, A. C., İpoteğin Paraya Çevrilmesi Yoluyla Takip, İstanbul 2008.

Eker, E., "Lex Commissoria Yasağı ve Uygulama Alanı". Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi 29 (2021): 133-178.

Ercan, İ., "Konkordatoda Rehinli Taşınır ve Taşınmazların Paraya Çevrilmesinin Ertelenmesi", Haluk Konuralp Anısına Armağan, C. 2, Ankara 2009, 157-166.

Erdönmez, G., "Konkordato Mühleti Verilmesinin Alacaklılara Etkisi", Medeni Usul ve İcra İflas Hukukunun Güncel Sorunları II, Ed. Muhammet Özekes, İstanbul 2020, s. 15-41.

Hasırcı, H., "6750 Sayılı Ticari İşlemlerde Taşınır Rehni Kanunu'nun İcra ve İflâs Hukuku Bakımından Değerlendirilmesi", Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, C. 33, S. 2, Haziran 2017, 207-269.

Häusermann M. and Hofer U., "Pfandrechte in der Insolvenz" in: Thomas Sprecher (ed), (2016) Sanierung und Insolvenz von Unternehmen VII Kreditsicherheiten (Schulthess 2016), s. 27, https://www.nkf.ch/app/uploads/2018/06/Pfandrechte-in-der-Insolvenz.pdf, E.T. 25.08.2021.

Köroğlu, A., Rehinli Malın Konkordato Mühleti İçinde Paraya Çevrilmesi Yasağı (İİK m 295). İstanbul Hukuk Mecmuası, 78/1, (2020), 139-160, s. 156, https://dergipark.org.tr/tr/pub/ihm/issue/54077/729760, E.T. 08.06.2020.

Kurt Konca, N./Selçuk, S., "Adî Konkordatoda Rehinli Malın Satış Yasağı ve İstisnaları". Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi, Y. 9, S. 18, 2021, s. 145-189.

Kuru, B., İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 1484.

Postacıoğlu, İ. E., Konkordato, İstanbul 1965.

Muşul, T., İcra ve İflâs Hukukunda Rehnin Paraya Çevrilmesi, Ankara 2017.

Namlı M., İcra Hukukunda Taşınmaz Malların Haczi ve Paraya Çevrilmesi, İstanbul 2019.

Özekes, M., "Yeni Bir İcra Sistemi Önerisi", DEÜHFD; C.11, Özel Sayı, 2009, s. 921-940.

Özmumcu, S., Cebri İcra Hukukunda Pazarlık Suretiyle Satış, İstanbul 2005.

Öztek, S., "Adi Konkordatoda Üçüncü Kişi Rehninin Akıbeti Hakkında Bazı Düşünceler", Legal Blog, https://legal.com.tr/blog/genel/adi-konkordatoda-ucuncu-kisi-rehninin-akibeti-hakkinda-bazi-dusunceler/, E.T. 21.7.2022.

Pekcanıtez, H./Erdönmez, G., Konkordato, İstanbul 2018.

Şahin, Ç. S., Amerikan Hukukuyla Karşılaştırmalı Olarak Konkordato Mühletinin Alacaklılar Yönünden Sonuçları, İstanbul 2020.

Taşpınar, S., "Adî Konkordato Hakkında İcra ve İflâs Kanununda Yapılan Değişikler, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, 22 (2), Aralık 2003, 49-94 https://heinonline.org/HOL/P?h=hein.journals/bnkavthd22&i=407, E.T. 05.09.2021.

TBMM Adalet Komisyonu Toplantı Tutanakları, https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.goruntule?pTutanakId=2734.

Tunç Yücel, M., Konkordato Mühletinin Alacaklılar Bakımından Sonuçları, İstanbul 2020.

Yeşilova, B., Öztek-Konkordato Şerhi, İkinci Baskı, Ankara 2019.